

Granskning av hjälpmedelsnämndens verksamhet under 2012

Granskning av Hjälpmedelsnämndens verksamhet 2012

Bakgrund

Den 1 juli 2004 bildades en mellan kommunerna och landstinget gemensam nämnd, Hjälpmedelsnämnden, i syfte att samverka för att länets invånare skall erbjudas en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor.

Hjälpmedelsnämnden är en gemensam nämnd för kommunerna i Värmlands län och Landstinget i Värmland. Nämnden ska enligt kommunallagens 9 kap. 2 § och § 12 i reglementet för nämnden granskas av revisorerna hos respektive huvudman. Landstingets revisorer har sedan nämndens tillkomst granskat hjälpmedelsnämndens verksamhet. Granskningsresultatet har därefter delgivits kommunernas revisorer och deras sakkunniga.

Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Revisionskontoret har granskat nämndens verksamhet och räkenskaper för verksamhetsåret 2012 och sammanfattar granskningen i föreliggande promemoria. Granskningen avseende verksamheten har främst rört avstämning mot gällande avtal. Granskningen av räkenskaperna har inriktats mot en avstämning mot budget och underliggande redovisning.

Hjälpmedelsnämnden

Uppdrag

Hjälpmedelsnämnden har ansvar för att erbjuda hjälpmedel för funktionshindrade enligt 3 b § Hälso- och sjukvårdslagen (HSL), med undantag för syn-, hörsel-, och ortopedtekniska hjälpmedel.

Den hjälpmedelsverksamhet som enligt 18 b § HSL är en kommunal angelägenhet (i särskilda boenden och hemsjukvård) ska även i fortsättningen utföras av respektive kommun. Den gemensamma nämnden har dock ansvar för att fastställa policy, riktlinjer, kompetenskrav för förskrivning och upphandling av hjälpmedel. Genom gemensamma riktlinjer och samverkan avser hjälpmedelsnämnden att kostnadseffektivisera verksamheten inom sitt ansvarsområde.

Hjälpmedelsnämndens uppdrag kan sammanfattas i följande områden;

- samordningsuppgifter,
- kompetensuppgifter och stöduppgifter,
- drift av den gemensamma hjälpmedelsenheten.

Hjälpmedelsheten ska verka som kompetenscentrum med stöd-funktion och svara för samordning av de angivna uppgifterna.

Verksamhet 2012

Under 2012 har hjälpmedelsnämnden som planerats haft fyra sammanträden. Nedan beskrivs de ärenden som behandlats, med undantag av vissa ärenden av formaliakarakter.

2012 års *första möte* ägde rum den 23 mars. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 14 kommuner (totalt deltog 18 ledamöter och ersättare). Representation saknades från Säffle och Årjängs kommun.

Vid mötet avhandlades följande:

- Årsredovisning för 2011 föredrogs av tf verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice men hjälpmedelsnämnden tog inga beslut med anledning av informationen.
- Tjänsteskrivelse avseende budget för 2013 behandlades och ledde till **beslut** om att föreslå kostnadsuppräkning med 2,5 % för nämnd och sekretariat med anpassning till landstingets uppräkning.
- Nämnden fick en redovisning av hur inkontinensfrågorna handläggs i dag. Efter redovisningen **beslutade** nämnden i tre satsar låta upprätta ett förslag där hjälpmedelsnämndens uppgifter utökas till att omfatta även inkontinenshjälpmedel. Förslaget skall överlämnas till kommunchefer och landstingsdirektör för synpunkter.
- Nämnden fick information logopedverksamhet och andningsmuskeltränare samt om verksamhetsplan för Hjälpmedelsservice.

Årets *andra möte* ägde rum den 25 maj. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 15 kommuner, totalt 19 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Filipstads kommun.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Nämnden **beslutade** att fastställa riktlinje för Andningsmuskeltränare (PEP-hjälpmedel) att gälla från 1 juli 2012.
- Nämnden fick vidare information från upphandlingsmodell i den s.k. 7-klövern samt rapporter om kognitiva hjälpmedel och läget avseende inkontinenshjälpmedel. För kännedom fick nämnden också revisionens rapport över granskningen av hjälpmedelsnämndens verksamhet 2011.

Årets *tredje möte* ägde rum den 21 september. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 15 kommuner, totalt 23 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Årjängs kommun.

Vid mötet, där vice ordföranden Sten Fransson tjänstgjorde som mötesordförande avhandlades följande ärenden:

- Nämnden **beslutade** att ställa sig bakom förslaget till revidering av reglemente och avtal för Hjälpmedelsnämnden så att även inkontinenshjälpmedel ingår i ansvarsområdet samt att överlämna förslaget till de samverkande parterna.
- Nämnden fick information om en Nysamrapport om avseende hjälpmedel, samt ytterligare redovisningar. I samband med redovisningen av ekonomisk rapport för januari – augusti 2012 **beslutade** nämnden att ge arbetsutskottet i uppdrag att se över redovisningen gällande nämnden.
- Efter en information om användandet av smartphones, surfplattor m.m. **beslutade** nämnden vidare att ge arbetsutskottet i uppdrag att titta på hur t.ex. styrdokument och riktlinjer harmoniserar med stöd och efterfrågan på den nya tekniska utvecklingen inom konsumentprodukter.

Årets *fjärde möte* ägde rum den 23 november. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 13 kommuner, totalt 17 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Årjäng, Filipstad och Hammarö kommun.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Nämndens nye ordförande Göran Nilsson presenterade sig
- Nämnden fick information om aktuellt läge avseende ärendet om inkontinenshjälpmedel. Nämnden fick också information om samverkan och samordning av hjälpmedelsverksamheten i länet samt om avgifter inom landstingets hjälpmedelsområde. Nämnden fick också en redovisning av synpunkter från huvudmännen på innehållet i hjälpmedelsverksamheten inför arbetsåret 2013.
- Nämnden **beslutade** om sammanträdesdatum för 2013 för nämnde och dess arbetsutskott.
- Nämnden **beslutade** att fastställa riktlinjerna inom produktgruppen eldrivna rullstolar.

Sammanfattningsvis kan konstateras att landstinget och länets kommuner varit representerade vid nämndens fyra möten under året enligt följande:

Elva kommuner, Arvika, Eda, Forshaga, Grums, Hagfors, Karlstad, Kil, Kristinehamn, Munkfors och Sunne har varit representerade vid **samtliga** nämndens möten. Tre kommuner, Hammarö, Säffle och Torsby, har varit representerade vid **tre** möten, medan en kommun, Filipstad, har varit representerade vid **två** möten och Årjäng vid **ett** möte.

Arbetsutskottet

Arbetsutskottet har under 2012 haft fyra möten: 24 februari, 2 maj, 21 september och 14 november.

Administrativt stöd

Enligt avtal ska division hälsa, habilitering och rehabilitering (HHR) genom hjälpmedelsenheten svara för beredning och verkställighet av nämndens beslut samt planera och administrera den verksamhet nämnden ansvarar för.

Representanter från division HHR och från landstingets kansli har administrativt bistått nämnden och dess arbetsutskott.

Ekonomi

Landstinget i Värmland ska fastställa budget för den gemensamma nämnden efter samråd med berörda kommuner. I avtalet regleras hur samrådet ska ske. Kommunerna och landstinget finansierar gemensamt de faktiska kostnaderna för nämndens arbete och administration. Kostnaderna fördelas med 21 % på kommunerna och 79 % på landstinget. Fördelningen mellan kommunerna sker efter andelen kommuninvånare i åldern 80 år och äldre. Därutöver ska huvudmännen dela på kostnaderna för sekretariatet. Kostnadsfördelningen ska ske på basis av andelen ledamöter representerade i nämnden.

Varje huvudman svarar själv för samtliga kostnader för sina förtroendevalda enligt respektive huvudmans arvodesregler. Dessa kostnader ingår således inte i hjälpmedelsnämndens budget och omfattas inte av denna granskning.

Enligt avtalet ska kommunerna senast den 25 i varje månad förskottsbeta 1/12-del av sin andel. Uppkomna över- och underskott ska enligt avtalet regleras efter fastställd fördelningsnyckel.

Budgeten för hjälpmedelsnämnden uppgick under år 2012 till 8 547 000 kronor, fördelat på kommunerna med 1 795 000 kronor och på landstinget med 6 752 000 kronor.

Det ekonomiska utfallet för 2012 uppgår till 8 613 000 kronor, där kommunerna ska svara för 1 809 000 kronor och landstinget svara för 6 872 000 kronor, se tabell nedan. Häri ingår kostnaden för nämndens sekreterarstöd där kommunerna betalar 16/19-delar i enlighet med fördelningen kommuner - landsting i nämnden.

Tabell 1. Hjälpmedelsnämndens budget och utfall 2012

<i>ÅR 2012</i>	<i>Budget</i>	<i>Utfall</i>	<i>Differens</i>
Kommunerna	1 795 000	1 809 000	- 14 000
Landstinget	6 752 000	6 804 000	- 52 000
Summa	8 547 000	8 613 000	- 66 000

Den genomgång som gjorts av Hjälpmedelsnämndens räkenskaper har inte föranlett några påpekanden, förutom att avräkningen av

över- och underskott inte har genomförts. Vid granskningstillfället har resultatet för år 2012 ännu inte behandlats av nämnden. I den tjänsteskrivelse som tagits fram till nämndens möte den 7 mars 2013 är förslaget från chefen för Hjälpmedelservice, att nämnden liksom föregående år tar beslut om att inte reglera över/underskott, utan istället tar hänsyn till utfallet i kommande års redovisning.

Följsamhet till avtal och reglemente

- Ursprungligt avtal mellan kommunerna och landstinget hade en giltighetstid 2004-07-01 till och med 2006-12-31. Avtalet förlängs automatiskt med fyra år om det inte sägs upp tolv månader innan avtalstidens utgång.

Kommentar: Avtalet har inte sagts upp av någon part. Det förlängdes därför automatiskt att gälla under mandatperioden 2011-2014.

- Omförhandling av avtalet kan påkallas om förutsättningarna för avtalet väsentligen har förändrats.

Kommentar: Inga framställningar om omförhandling har gjorts.

- Tvister rörande tolkning och tillämpning av avtalet ska i första hand lösas genom förhandling mellan berörda huvudmän. Tvister kan hänskjutas till Sveriges kommuner och landsting.

Kommentar: Inga tvister finns noterade.

- Division HHR ska ha ansvar för beredning och verkställighet av nämndens ärenden samt för att planera och administrera den verksamhet nämnden ansvarar för.

Kommentar: Uppfyllt.

- För nämnden ska det finnas ett sekretariat bestående av en sekreterare och en föredragande.

Kommentar: Uppfyllt. En av landstingets tjänstemän har svarat för sekreterarfunktionen i nämnd och arbetsutskott. Föredragande har varit verksamhetschefen för hjälpmedelservice.

- Avtalsparter skall vara de 16 kommunerna och landstinget.

Kommentar: Uppfyllt.

- Uppgift att verka för att länets invånare erbjuds en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor.

Kommentar: Vid årsskiftet 2007-2008 började nya gemensamma riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel att gälla.

- Budgeten ska fastställas av landstinget efter samråd med kommunerna. Förslag till budget bör, enligt avtalet, tillställas kommunerna senast under april månad. Samråd skall därefter ske med styrelserna under maj månad.

Kommentar: Förslag till 2012 års budget behandlades vid nämndens sammanträde den 18 mars 2011.

Den ekonomiska ramen för Hjälpmedelsnämnden år 2012 föreslogs uppräknas med 2,5 % jämfört med 2011 års ram.

- Kommunerna ska bidra med ett belopp som motsvarar de faktiska kostnaderna för nämndens arbete och administration. Fördelas efter befolkningsunderlag i viss åldersgrupp.

Kommentar: Uppfyllt. 2012 års bokslut visar att utfallet har överstigit den preliminärt debiterade kostnaden. Enligt gällande avtal ska detta till del återbetalas/debiteras till kommunerna. Kommunerna ska enligt avtalet debiteras med 14 000 kronor.

- Respektive huvudman svarar för samtliga kostnader för sina förtroendevalda.

Kommentar: Uppfyllt för landstingets förtroendevalda. Som framgår ovan har kostnader för kommunernas förtroendevalda inte ingått i granskningen.

- Förskottsbetalning ska göras med 1/12-del senast den 25 i varje månad.

Kommentar: Uppfyllt. Debitering har skett med 1/12 i förskott varje månad.

- Uppkomna över- eller underskott ska regleras efter aktuell fördelningsnyckel (befolkningsunderlag i viss åldersgrupp).

Kommentar: Inte uppfyllt. Nämnden har flera år tagit beslut om att avvakta med reglering. Besluten har tagits i samband med att årsredovisningen för närmast föregående år har behandlats av nämnden. Besluten avviker från det ursprungliga avtalet.

- Respektive huvudman ska svara för del av kostnad för nämndens sekreterare (25 % tjänst). Kostnaden ska fördelas utifrån andel ledamöter i nämnden.

Kommentar: Uppfyllt. Kommunernas kostnadsandel för nämndens sekretariat har uppgått till 147 000 kronor. Kommunerna debiteras månadsvis med 16/19 av den preliminära kostnaden.

- Kommunerna har rätt till insyn i förvaltning och redovisning. Nämnden ska halvårsvis rapportera till respektive huvudmans fullmäktige hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är.

Kommentar: Uppfyllt. Insyn i förvaltning och redovisning har främst skett genom behandling av budget mm vid nämndens sammanträden.

- Nämnden ska vara sammansatt av 19 ledamöter och lika många ersättare, fördelat på en ordinarie och en ersättare från respektive kommun samt tre ordinarie och tre ersättare från landstinget.

Kommentar: Uppfyllt.

- Parterna är i avtalet överens om att sammansättningen i nämnden så långt möjligt ska återspegla sammansättningen i landstingsfullmäktige.

Kommentar: Mandatfördelning i landstingsfullmäktige respektive hjälpmedelsnämnden framgår av sammanställningen nedan. Vissa partier har endast representation i form av ersättare. I tabellen nedan redovisas därför fördelningen i nämnden uppdelat på endast ordinarie ledamöter respektive ordinarie ledamöter och ersättare sammanräknat.

Tabell 2. Partifördelning 2011 - 2014 i fullmäktige resp. i hjälpmedelsnämnden

Forum	V	S	C	FP	KD	M	SIV	Övr
Landstingsfullmäktige	4 4,9 %	33 40,7 %	8 9,9 %	5 6,2 %	3 3,7 %	16 19,8 %	5 6,2 %	7 8,6 %
HMN ordinarie ledamöter	0 0	10 52,6 %	5 26,3 %	0 0	1 5,3 %	2 10,5 %	0 0	1 5,3 %
HMN ordinarie ledamöter och ersättare	0 0	17 44,7 %	8 21,1 %	1 2,6 %	2 5,3 %	7 18,4 %	1 2,6 %	2 5,3 %

Majoritetsförhållandena är inte heller efter valet 2010 helt samstämmiga mellan landstingsfullmäktige och nämnden. Det gäller också partisammansättningen om man ser till nämndens ordinarie ledamöter. Sammanräknat ordinarie ledamöter och ersättare finns också diskrepans mellan sammansättningen i landstingsfullmäktige och hjälpmedelsnämnden. Vissa partier har en svagare representation i hjälpmedelsnämnden än vad som skulle motsvara andelen ledamöter i fullmäktige medan andra har en starkare representation.

Av hjälpmedelsnämndens protokoll framgår att partiernas representation skiftar något mellan nämndens möten eftersom ersättarna inte alltid tillhör samma parti som den ordinarie ledamoten. Ett parti, (V) representeras inte alls i nämnden och (SIV) och (FP) endast i form av ersättare, vilket skiljer sig från hur representationen ser ut i landstingsfullmäktige under mandatperioden 2011 -2014.

Granskningen har visat att det således inte heller för innevarande mandatperiod, 2011-2014, finns en samstämmighet i partirepresentationen.

- Ordförande ska nomineras bland landstingets ledamöter och vice ordförande bland kommunernas ledamöter. Landstinget nominerade år 2010 Annétthe Zettergren (M) till ordförande och kommunerna nominerade Sten Fransson (S), Arvika kommun till vice ordförande. Landstinget har under 2012 valt Göran Nilsson (M) till ny ordförande efter avsägelse av uppdraget från Zettergren.

Kommentar: Uppfyllt.

- Inom nämnden ska finnas ett arbetsutskott bestående av sex ledamöter och sex ersättare. Tre ledamöter utses bland landstingets ledamöter och tre bland kommunernas ledamöter. Ordförande bör, enligt avtalet, nomineras ur gruppen landstingets ledamöter medan vice ordförande bör nomineras ur gruppen kommunernas ledamöter.

Kommentar: Uppfyllt.

Slutsatser och kommentarer

Av nämndens årsredovisning och protokoll för 2012 framgår att nämnden i allt väsentligt verkar enligt de intentioner och riktlinjer som fastställdes vid bildandet.

Efter granskning av 2012 års verksamhet kan revisionskontoret konstateras att sammansättningen av ledamöter i nämnden inte fullt ut har den följsamhet till landstingsfullmäktiges sammansättning under mandatperioden, som ska eftersträvas enligt avtalet.

Vid Hjälpmedelns nämndens fyra möten under året har kommunerna varit representerade i varierande grad. Revisionskontoret kan konstatera att representationen från några av kommunerna kan förbättras. En kommun har varit representerad vid endast ett möte.

Granskningen av 2012 års redovisning visar att det finns ett underlag för den sammanställda redovisningen för nämnden. Underlaget baseras på en sammanställning av uppgifter som hämtats ur landstingets redovisningssystem. Revisionskontoret kan konstatera att den reglering som enligt avtalet ska göras till kommunerna av över- resp. underskott hittills inte genomförts. Vid gransknings-tillfället hade 2012 års resultat ännu inte behandlats i nämnden. Enligt nämndens årsredovisning som skulle behandlas på mötet den 7 mars 2013, har en översyn av modellen för uträkning och redovisning påbörjats inför 2013.

Av nämndens årsredovisning för 2012 framgår hur 2011 års resultat har hanterats. Däremot framgår det inte av protokollet, från nämndens möte den 23 mars 2012 att nämnden tagit ställning till hanteringen.

Ansvarsprövning

Den gemensamma nämnden ska granskas av revisorerna i var och en av de samverkande kommunerna enligt 9 kap. 2 § tredje stycket kommunallagen. Frågan om ansvarsfrihet för den gemensamma nämnden ska prövas av fullmäktige i var och en av de samverkande kommunerna enligt 5 kap. 25 § andra stycket kommunallagen.

Anders Marmon

Certifierad kommunal revisor